

BAGGRUNDSVIDEN TIL 10. DECEMBER

Glade jul, dejlige jul

Glade jul er den danske udgave af den tyske salme Stille Nacht, heilige Nacht (Stille nat, hellige nat). Det er en af de mest kendte danske julesalmer. På engelsk kendes den som Silent Night.

B.S. Ingemann skrev i 1850 teksten til en melodi fra 1818, som blev komponeret af den østrigske lærer Franz Xaver Gruber. Melodien er kendt som julesang i store dele af verden.

Den originale tysksprogede udgave, med tekst af præsten Joseph Mohr, blev første gang spillet d. 24. december 1818 i pastor Mohrs kirke i Oberndorf nær Salzburg i Østrig.

Den engelske udgave af "Glade jul" har titlen "Silent Night". Den fik i 1863 tekst af pastor John Freeman Young. John Freeman Young (30. oktober 1820 – 15. november 1885) var en amerikansk præst, biskop og oversætter. Den engelske udgave af sangen, Silent Night, er indspillet i utallige versioner med bl.a. Bing Crosby og Elvis Presley. Melodien er kendt som julesang i store dele af verden, og der er efter sigende mere end 300 oversættelser af Stille Nacht, heilige Nacht. Ingemanns tekst er ikke en oversættelse af den oprindelige østrigske salme. Ingemann skrev sin helt egen version i hhv. 1850 og 1852, hvor man tydeligt kan genkende hans tro og sprog. Ingemann holdt meget af ord, som vækker vores fantasi og undren: Paradis-grønt, lønlig, himmelsk lyd, sjunge, Himmerigs dør oplukt. Ingemann var overbevidst om, at de engle, der i dag daler ned i skjul og derfor er usynlige, er de samme engle, som hyrderne åbenlyst kunne se ude over marken den første julenat.

Salme eller sang?

Det kan være svært at definere salmegenren og ikke mindst trække en præcis grænse mellem religiøse sange og salmer. Det er naturligvis salmer, der står i salmebogen, men omvendt har Den Danske Salmebog ikke patent på salmerne. Grænsen mellem salmer og religiøse sange er derfor flydende, men man kan opsætte en række krav til salmer, der vil gøre sig gældende i den danske folkekirke.

Disse fire krav er de vigtigste, men ikke de eneste:

- 1) En salme er defineret ved at være en sang, der handler om Gud. Det kan være en bøn, en klagesang eller en lovprisning, hvor mennesket henvender sig til Gud. Det kan også være en forklaring på noget i kristendommen – fx en lille del af Bibelen.
- 2) En salme skal fortælle om Gud på en måde, der passer med kirkens vigtigste skrifter. En sang, der handler om reinkarnation, er derfor ikke en salme.
- 3) En salme er poetisk og sangbar, så den kan synges som fællessang i kirken.
- 4) En salme kan godt digtes med en konkret eller personlig situation i tankerne, men den må ikke blive så konkret, at det kun er dem, der kender salmedigteren, der føler sig inddraget i salmens budskab.

DEN 10. DECEMBER

Læs dagens kapitel.

Sæt klistermærke for dagen op på plakaten.

Løs gåden med hjælp fra salmen Glade jul

I går fandt Erik en seddel med en ny gåde i Fjenneslev Kirke.

I dagens afsnit hjælper Dina med at sætte tandhjulene i spilledåsen, så den kan spille Glade jul, men med mærkelige toner. Der hvor de skæve toner lyder, er ordene som skal bruges i gåden.

Eleverne skal nu prøve, om de kan løse gåden.

- Start med at synge salmen igennem med den rigtige melodi (tekst på kopiark 12). I kan finde melodien på kvist-spilledåsen.dk

- Læs papiret med gåden, som Erik fandt i Fjenneslev Kirke (kopiark 13).

- Lyt til lydfilen med spilledåsens mærkelige version af "Glade jul". Tag et vers ad gangen. De findes på kvist-spilledåsen.dk.

- Hvor er tonerne forkerte? Hvilket ord bliver sunget det sted? I kan evt. bruge kopiark 14 som hjælp. Her står teksten med tomme pladser, der hvor tonerne er skæve. Denne tekst kan sammenlignes med den oprindelige tekst (kopiark 12).

- Sæt ordene med de forkerte toner ind i selve gåden (kopiark 13).

Lav opgaven fælles eller i grupper alt efter elevernes niveau.

Julesange og julesalmer - Hvad er egentlig forskellen?

Find jeres liste frem med julesange og salmer fra d. 2. december. Snak om hvad forskellen er på en sang og en salme. Se baggrundstekst og faktaboks.

Den nemme:

I fællesskab skal I nu synge første vers af sange på jeres liste og bagefter vurdere, om det er en julesang eller en julesalme.

På tavlen kan der laves to kolonner: en kolonne til julesalmer og en kolonne til julesange. Når I har fundet ud hvor sangen hører til, skrives den i den rigtige kolonne. Osv.

Den svære:

Lad eleverne parvis lave kopiark 15.

Her skal de læse eller synge første vers fra en af julesangene/salmerne og vurdere, om det er en julesang eller julesalme. De kan sætte en rød ring, hvis det er en salme, og en blå ring hvis det er en sang. Bed evt. eleverne om at understrege netop de ord, der viser, om det er en salme eller en sang. De hurtige elever kan finde flere sange/salmer på nettet.

Lav en fælles opsamling, så det sikres, at alle eleverne har forstået forskellen.

Hvad er en salme?

For at en sang kan være en salme, skal den:

- Handle om Gud eller fortællinger fra Bibelen
- Handle om kristendommen
- Kunne synges sammen i kirken
- Handle om følelser eller situationer, som alle mennesker kan sætte sig ind i.